

KOERS EN KADER KRIMPENERWAARD

Kernenbeleid voor vitale kernen

BIJLAGEN

KOERS EN KADER KRIMPENERWAARD

INHOUD

05	Overzicht data bijeenkomsten
08	Historische analyses
20	Kernsheets

KOERS EN KADER KRIMPENERWAARD

OVERZICHT DATA

Inhoud Overzicht Data Bijeenkomsten

- 06 Alle Bijeenkomsten
- 07 Vraagstelling Sessies

DATA ALLE BIJEENKOMSTEN

10 december 2015	<i>Sessie historische analyse (Maatschappelijk middenveld)</i>
18 januari 2016	<i>Sessie Krimpen aan de Lek</i>
20 januari 2016	<i>Sessie Berkenwoude</i>
25 januari 2016	<i>Sessie Gouderak</i>
27 januari 2016	<i>Sessie Ammerstol</i>
1 februari 2016	<i>Sessie Stolwijk</i>
5 februari 2016	<i>Sessie Bergambacht</i>
8 februari 2016	<i>Sessie Lekkerkerk</i>
11 februari 2016	<i>Sessie Haastrecht</i>
15 februari 2016	<i>Sessie Vlist</i>
18 februari 2016	<i>Sessie Ouderkerk aan den IJssel</i>
29 februari 2016	<i>Sessie Schoonhoven</i>
22 maart 2016	<i>B&W</i>
31 maart 2016	<i>Validatiesessie Lekkerkerk</i>
7 april 2016	<i>Validatiesessie Bergambacht</i>
24 mei 2016	<i>Gemeenteraadsvergadering (informatie kernsheets)</i>
26 september 2016	<i>Sessie Ambtelijk</i>
13 oktober 2016	<i>Sessie Maatschappelijk</i>
15 november 2016	<i>Gemeenteraad</i>
1 december 2016	<i>Strategiesessie</i>
21 maart 2017	<i>Workshop Kernenbeleid met B&W, directie en management</i>

Visie identiteit kernen Krimpenerwaard

Vraagstelling sessies

Vraag 1 **Waar werkt u en hoe reist u daarheen?**

- Geef aan waar uw (dagelijkse) werkplek is.
- Kies hiervoor het icoon met het vervoermiddel dat u gebruikt:
- *Doe dit aan de rand van de kaart in de juiste richting, als uw werkplek buiten de kaart valt. Als u vrijwilligerswerk doet, geef dan die plek aan. Als u niet werkt / reist, geeft u niets aan.*

Vraag 2 **Waar winkelt u (het liefst)?**

- Geef aan waar u het liefst (dagelijks) winkelt.
- Kies hiervoor het icoon:
- *Als dit buiten de kaart valt, plak dan de sticker op de rand van de kaart in de juiste richting.*

Vraag 3 **Wat vindt u de prettigste plek om mensen te ontmoeten?**

- Geef op de kaart aan waar dit volgens u het geval is.
- Kies hiervoor het icoon:
- *Dit kan in een gebouw zijn of in een buitenruimte.*

Vraag 4 **Wat vindt u veruit de mooiste plek in uw kern en directe omgeving?**

- Geef op de kaart aan welke plek u het mooiste vindt of het meest kan waarderen.
- Kies hiervoor het icoon:
- *Bijv de plek, waar u het meest van geniet, mooiste herinnering aan heeft of zelfs trots op bent*
- *Geef korte toelichting op de flipover wat het geval is en waarom.*

Vraag 5 **Waar gaat het volgens u 'de verkeerde kant op' ?**

- Geef op de kaart aan waar dit volgens u het geval is.
- Kies hiervoor het icoon:
- *Waar – welke plek - maakt u zich zorgen om?*
- *Geef korte toelichting op de flipover wat het geval is en waarom.*

Vraag 6 **Wat verdient versterking?**

- Geef aan wat versterking verdient omdat het kenmerkend is en waardevol.
- Kies hiervoor het icoon:
- *Geef korte beschrijving op de flipover wat het geval is en waarom.*
- *Dit kan in principe van alles zijn, als het – volgens u - op de grootste voorkeur van de inwoners kan rekenen.*

Vraag 7 **Welke typering vindt u het meest van toepassing op uw woonplaats?**

- Kies uit het overzicht enkele termen, die het meest van toepassing zijn op uw kern (1-3).
- Kies een groene sticker voor de typering die u van toepassing vindt.
- *Indien u een ander begrip van toepassing vindt, benoem deze op de flipover.*

KOERS EN KADER KRIMPENERWAARD

HISTORISCHE ANALYSES

Inhoud Historische sheets

09	Ammerstol
10	Bergambacht
11	Berkenwoude
12	Gouderak
13	Haastrecht
14	Krimpen aan de Lek
15	Lekkerkerk
16	Ouderkerk aan den IJssel
17	Schoonhoven
18	Stolwijk
19	Vlist

ENCLAVE

Ammerstol

AMMERS-TOL

1.575 inwoners

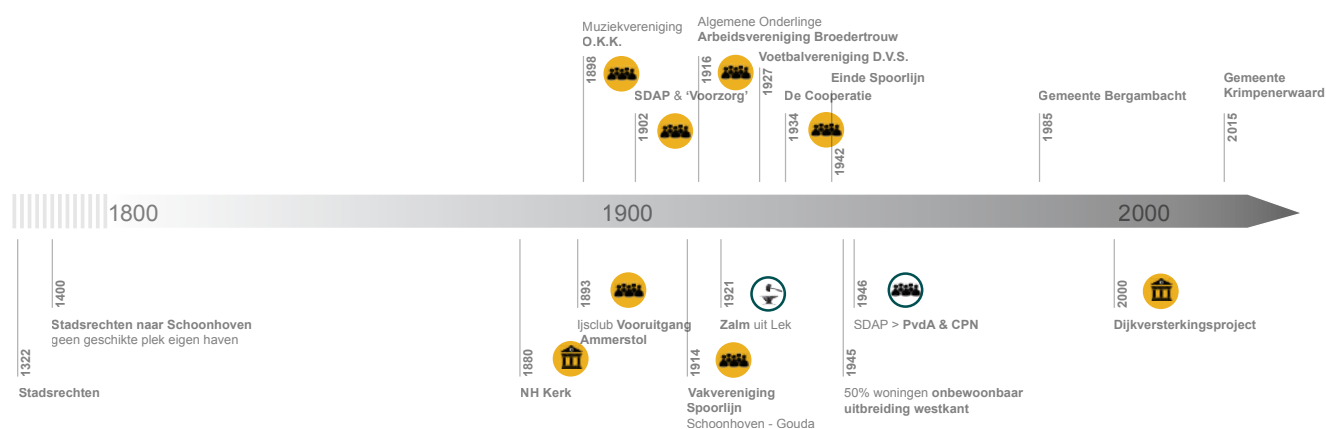
De naam **AMMERS-TOL** duidt op het zijriviertje van De Lek, De Amer of Ammer en de plaats waar de tolbelastingheffing voor riviervaart werd geheven. Aan overzijde van De Lek ligt Groot Ammers; de plaatsen zijn ontstaan aan weerszijden rond de oversteekplaats van rivier De Lek.

Ammerstol kreeg in 1322 stadsrechten maar omdat dit te duur werd bevonden bleef Ammerstol toch een dorp. De economie dreef in die tijd op de **ZALMHANDEL EN MANDENMAKERIJ**. De vis werd in vismanden van wilgentenen vervoerd. Veel huizen kenden goed geïsoleerde ijskelders om ijs in te bewaren, dat door 'ijsvissers' werd gewonnen en waarmee zomers de zalm vers werd gehouden. Het dorp was alleen via de Lekdijk bereikbaar. Omdat Ammerstol geen geschikte plek voor een haven had en haar rechten niet benutte, bloeide Schoonhoven later uit tot een stad.

Na de jaren 20 kwamen er veel grondwerkers in het dorp wonen. Hier werd de grondslag gelegd van een typisch dorp van **HARDWERKENDE (HAND-) ARBEIDERS**. Aan hun politieke voorkeur ontleende het dorp ook zijn bijnaam **'Het rode Dorp'**; in de jaren '70 van de vorige eeuw stemde driekwart van de bevolking op socialistische en communistische politieke partijen.

Het betekende ook een zeer hoge mate van **ONDERLINGE SOLIDARITEIT** en verenigingsleven. Het dorp ontwikkelde collectieve vormen voor armenzorg, maar ook een **WINKEL ALS COÖPERATIE** met goedkoper aanbod voor haar leden. De grotendeels niet gelovige inwoners brachten kinderen wel naar de zondagsschool. Een **'RODE DOMINEE'** heeft een belangrijke rol gespeeld in het actief samenbrengen van de solidariteit van arbeiders en de naastenliefde van gelovigen. Na 1945 werd 50% van de woningen onbewoonbaar verklaard en is nieuwe (sociale) woningbouw gebouwd. Pas rond 2000 verschuift door instroom van buiten de bevolkingssamenstelling naar meer landelijke gemiddelden.

Rond 2000 is aan de Lekdijk een **DIJKVERSTERKINGSPROJECT** uitgevoerd, waarbij een scheepswerf is ontmanteld om de rivier meer ruimte te geven bij hoge waterstand en natuur te creëren. Het hechte verenigingsleven is nog merkbaar op sportief gebied. Ammerstol is bekend door de **IJSCLUB VOORUITGANG AMMERSTOL** (opgericht 1893) met de mooie natuurijsbaan. Op de Lekdijk ervaar je nog steeds de sterke binding met de rivier.

1. Lekdijk - voormalig Raadhuis // 2. Eetcafé het Gebouw Ammerstol // 3. NH Kerk // 4. Natuurschaatsbaan // 5. De Punt

LINTDORP DOOR POLDERLANDSCHAP

Berkenwoude

BERCOU

1.635 inwoners

BERKENWOUDE OF 'PERKOUW' - zoals het in de volksmond heet - is ontstaan door veen-ontginningswerk en wordt van oudsher gewaardeerd om de schoonheid van het omliggend polderlandschap en daarom de 'parel van de Krimpenerwaard' genoemd.

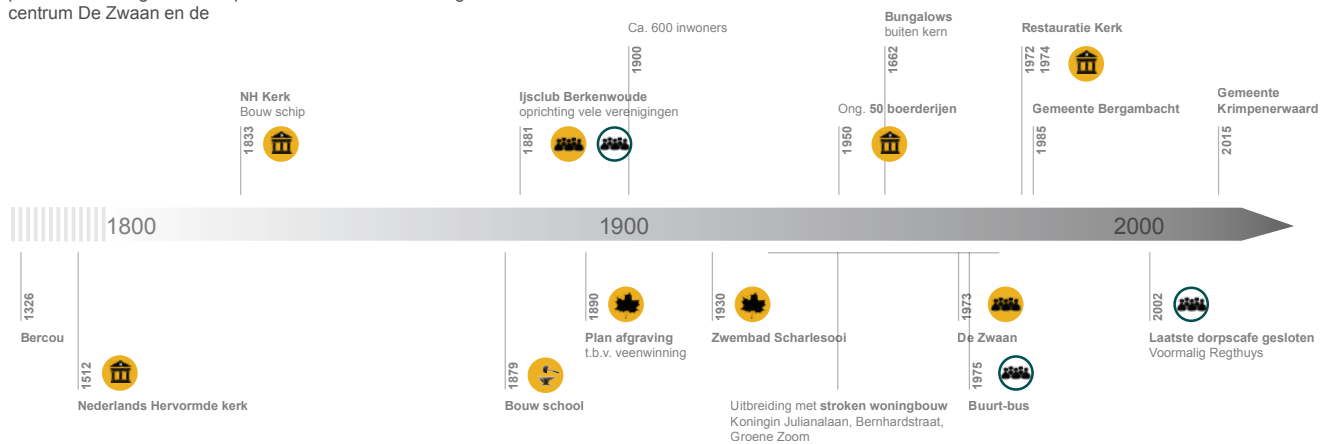
Vóór de ontginning van de Krimpenerwaard in de elfde eeuw, was het gebied begroeid met een vrij **LAAG MOERASBOS** in het midden en een wat hoger bos langs de rivieroevers. Het is dit woud, waaraan Berkenwoude haar naam dankt. Op de droge zandheuvels in het veen – een donk – werden eenvoudige onderkomens gebouwd. In 1326 wordt Berkenwoude voor het eerst genoemd, onder de naam Bercou. Om veen te winnen in dit natste gedeelte van de Krimpenerwaard, werd grootschalig veensteken onderzocht, dat echter door de lage kwaliteit van het veen als brandstof is gestaakt. Het sloten- en polderlandschap kende nog overstromingsgevaar.

Het dorp is ontstaan als een **LINT LANGS DE POLDERWEG** vanuit Stolwijk richting Rotterdam en loopt dwars door de 'slagen' van de polderverkaveling in de Krimpenerwaard. De kern wordt gevormd door centrum De Zwaan en de

De Zuidbroekse molen staat aan de rand van de polder Zuidbroek. Inkomsten werden verkregen met visvangst, akkerbouw, kaasproductie, maar ook met eendenkooien. Het dorp kende een rijk verenigingsleven. Ooit waren er zelfs ca 36 actief; van ijs-, zang en muziekverenigingen tot 'Het Nut,' een vereniging met uiteenlopende activiteiten. Anno 2015 kent Berkenwoude een actieve geloofsgemeenschap.

In de na-oorlogse periode van de 20e eeuw is **UITBREIDING MET STROKEN WONINGBOUW** gerealiseerd binnen de polderstructuur, haaks op het oorspronkelijke lint. Hierdoor is het dorp inwonertal ruim verdubbeld, maar nog steeds relatief klein. Veel woningen hebben wijsd zicht op de omliggende polder. Het winkelaanbod is (nagenoeg) verdwenen in de loop van de tijd. De inwoners zijn voor de dagelijkse benodigdheden en de meeste voorzieningen **AFHANKELIJK VAN AANBOD ELDERS**.

Vrijwilligers houden al decennia lang een **BUURT-BUSDIENT** in bedrijf.

Januari 2016

WSA

i.o.v.

Krimpenerwaard

1. NH Kerk / 2. De Zwaan // 3. Berkenwoude Boezems // 4. Eendenkooi // 5. (natuur)zwembad Scharlesool

DIJKDORP VAN STEENBAKKERS

Gouderak

GOLDERAKE

2.620 inwoners

Gouderak is één van de **JONGSTE RIVIERDORPEN** in de Krimpenerwaard, de naam Golderake komt **IN 1274** voor. Een rak is een recht stuk in een rivier tussen twee bochten. De schippers op de **HOLLANDSE IJSSEL** spraken over het Goudsche Rak. Later is de naam te vinden als 'ambachtsheerlijkheid'. Gouderak telde ooit slechts ca. 50 huizen. In 1632 waren dit er 70 met een inwonertal van 400.

In de 15e eeuw vormde de veeteelt het bestaansmiddel en eeuwen later de industrie van touwslagerijen en **STEENBAKKERIJEN DIE HET BEFAAMDE IJSSELFORMAAT** stenen leverden. Daarnaast waren ook hier rietmattenmakerijen en scheepswerven langs de rivier.

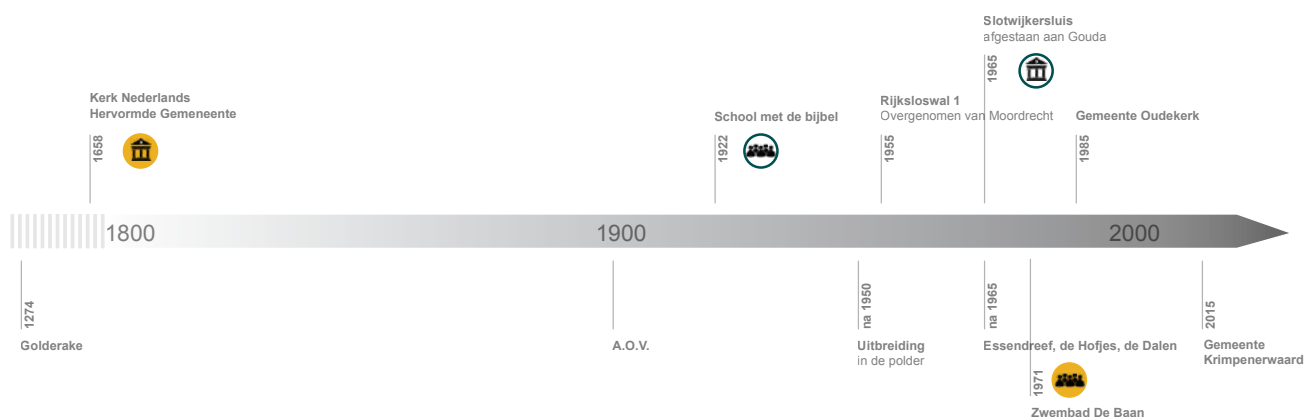
Begin 20e eeuw sluiten vele steenfabrieken. Merendeel van de inwoners woont aan de Dorpstraat of aan de Veerstraat. In de jaren 60 van de vorige eeuw worden in de 'zellingen' langs de rivier ca 100 woningen gebouwd, **DE ZELLINGWIJK**.

Naar later bleek is de hiertoe gebruikte grond - met afval van Rotterdamse bedrijven voor de ophoging - chemisch vervuuld en ontstaat een grote 'giffaffaire', die in meerdere plaatsen speelt. De woningen moesten worden afgebroken. Er wordt later herbouwd en koningin Beatrix komt dit zelfs openen.

Het **VEER NAAR MOORDRECHT** maakt, dat Gouderak zowel met deze plaats als **HET NABIJE GOUDA** belangrijke verbindingen heeft. De nabijheid van deze plaatsen bepaalt daarmee mede het karakter van het wonen en werken in het dorp.

Gouderak kent enkele **BESCHERMDE NATUURRESERVATEN**, de zogenaamde **BOEZEMS MET EEN UNIEKE FLORA**, waaronder wilde orchideeën. Een van deze boezems is de Stolwijkse Boezem.

De politicus Ad Melkert komt uit Gouderak, evenals Karel Doorman, voormalig Schout bij nacht bij de Marine.

RUSTIGE BUITENPLAATS

Haastrecht

HAVEKESDRET

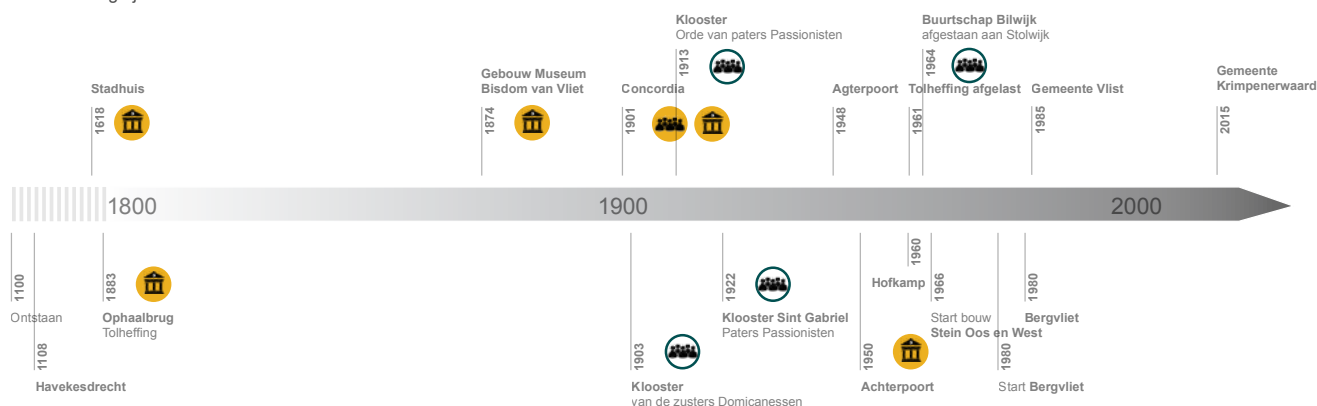
4.029 inwoners

Haastrecht ontstond **ROND 1100** dichtbij de plaats waar het **VEENRIVIERTJE DE VLIST** uitmondt in de Hollandsche IJssel. Er werd een kasteel gebouwd; het begin van de nederzetting. In 1108 wordt de naam Havekesdrecht genoemd; verwijzend naar haviken ofwel de oude persoonsnaam "Haveke" en 'drecht', dat vaarwater betekent. In Haastrecht lag de **SLUIS TUSSEN DE VLIST EN DE HOLLANDSE IJSSEL** die beide rivieren met elkaar verbond en de belangrijke **VAARROUTE** tot stand bracht. Op grond hiervan heeft Haastrecht in 1396 stadsrechten gekregen, hoewel formeel nooit verleend. Het betrof vooral het **PRIVILEGE TOT TOLHEFFING**. De plaats was daardoor in die tijd vooral actief in postvervoer en handel.

GELEGEN NABIJ GOUDA, is Haastrecht een lange tijd door de **FAMILIE BISDOM VAN VLIET** bestuurd. Het oude huis van de familie is tegenwoordig een museum en staat in de Top 100 van Nederlandse monumenten. De familie stichtte er het **CENTRAAL GELEGEN GEMEENSCHAPSHUIS CONCORDIA**, nu een culturele ontmoetingsplaats en theater. Aan de Hollandse IJssel bevond zich het klooster te Stein, waarin Desiderius Erasmus enige jaren woonde.

Aan de IJssel in de richting van Oudewater staat sinds 1922 het Klooster van Sint-Gabriël van de paters Passionisten.

Het **BEELD VAN HAASTRECHT** wordt bepaald door het stadhuis uit 1618, de ophaalbrug over de IJssel uit 1883 en de Hervormde kerk, deels uit de 13e eeuw. Ook het (stoom-)gemaal is een Rijksmonument en nu ingericht als Poldermuseum De Hooge Boezem. Van 1883 tot 1907 liep de tramlijn Gouda - Oudewater langs het dorp. Het voormalige tramstation is nu een café. De Vlist stroomt door de kern, wat mooi **WONEN AAN HET WATER** biedt. Aan weerszijden van de Bredeweg zijn twee woningbouwlocaties uit de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw gelegen met **GRONDGEBONDEN WONINGEN**, waar nu het merendeel van de inwoners woont. De N228 langs de Hollandse IJssel vormt de belangrijkste auto ontsluiting van het dorp. Haastrecht is startplaats **VOOR NATUURRECREATIE IN DE KRIMPENERWAARD**; in natuurgebied de Hooge Boezem, de mooie tiendwelen en wandel- en fietspaden. Vele activiteiten als jaarmarkten, wielerrondes, Agrarische dagen en kerkelijke feesten vinden er plaats.

Januari 2016

WSA

i.o.v.

Krimpenerwaard

1. Museum Bisdom van Vliet // 2. Park Overtuin // 3. Dorpsleven // 4. Wonen aan de Vlist // 5. Concordia // 6. Ophaalbrug - voormalig tolheffing // 7. Hooge Boezem

DORP VAN HOLLANDSCHE SCHEEPSBOUWERS

Krimpen aan de Lek

CREMPENE

6.490 inwoners

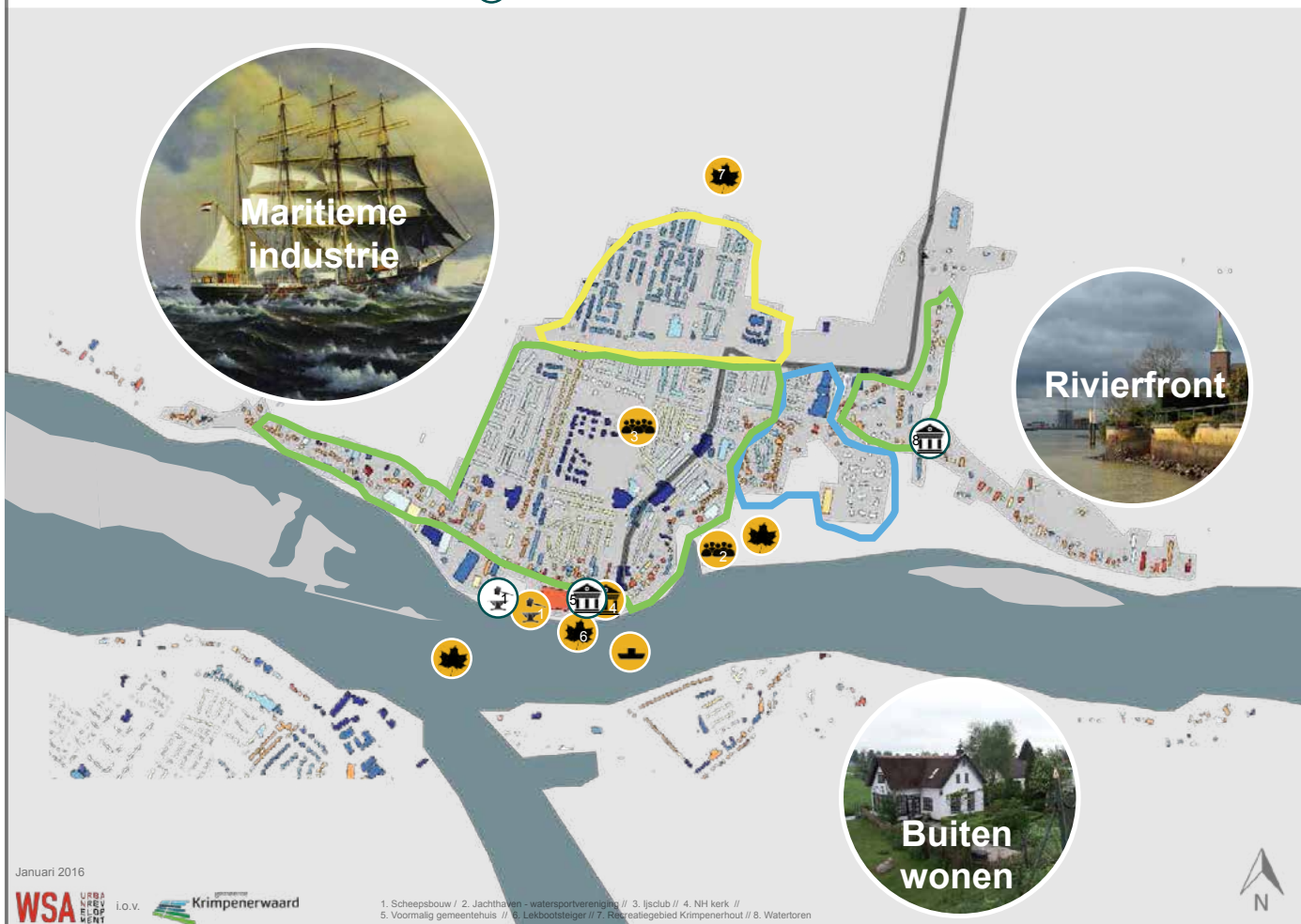
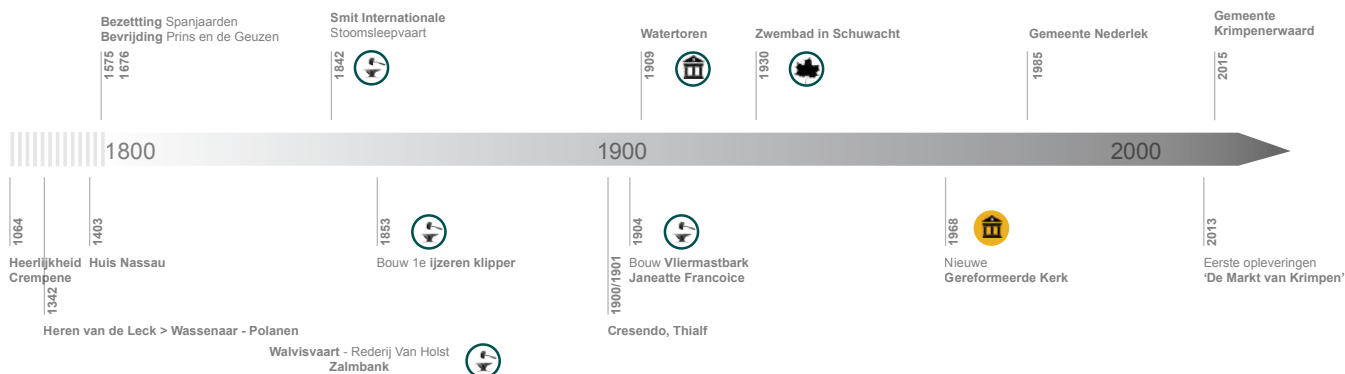
IN 1064 VORMT HEERLIJKHEID CREMPENE vier stukken land in een moerasachtig gebied. Buitendijks wordt op een zandplaat ('donk') een kapel gebouwd. Krimpen was voor eigenaren de Heren van de Leck een **STRATEGISCH BOLWERK** door het rivierenknooppunt Lek, Noord en Nieuwe Maas. In 1575 werd Krimpen bezet door de Spanjaarden en – door het onder water zetten van de polders – weer bevrijd door de Prins Willem van Oranje en de Geuzen. Krimpen aan de Lek is een **DIJKDORP**, de naam betekent letterlijk "oversteekplaats aan de Lek".

Het **DORPSLINT LANGS DIJK EN RIVIER** is de oudste kern van de Krimpenervwaard. De huizen lagen op de hogere gronden en de lagere delen werden agrarisch gebruikt. De hoofdstraat eindigt aan de Lek, bij het pontje naar Kinderdijk. In de 18e eeuw was rederij Van Holst - gespecialiseerd in de walvisvaart – er gevestigd. Veel Krimpenaren bemanden de schepen. Door de eeuwen heen was er visserij, zoals zalm- en steurvisserij. Symbolisch stond de **ZALMBANK TUSSEN KERK EN VEER**. Daarnaast waren veeteelt en handel belangrijk. In de 20e eeuw kwam de visserij ten einde door vervuiling van de rivier. Uit visserij en handel ontstond levendige scheepvaartindustrie en **WERK VOOR VAKLIEDEN** als blokmakers en touwslagers en toeleveranciers, waaronder houthandel.

Als scheepswerven zijn vooral bekend die van de 'Smitten', uiteindelijke grondleggers van grote bedrijven. Het kleine dijkdorp stond aan de wieg van de **WERELDBEROEMDE, HOLLANDSE SCHEEPSBOUW**.

De bedrijvigheid leidde begin 20e eeuw tot expansie voor bedrijven en woonlocaties. Vervoer over water verschoof naar vervoer over de weg en Krimpen werd – via de bekende Algerabrug – daarmee steeds moeilijker bereikbaar. Vanuit zeesleepvaartbedrijf Smit Internationale, zijn uiteindelijk **MEERDERE MULTINATIONALS VOORTGEKOMEN**, die nu nog in regio Rotterdam te vinden zijn (IHC Merwede, SBM offshore).

Krimpen aan de Lek is **VAN OUDSHER EEN ARBEIDERSDORP** met een **WERKENDE BEROEPSBEVOLKING**. Vooral in de jaren '60 en '70 van de 20e eeuw ontstond woninguitbreiding in de polder als **AANTREKKELIJK WONEN IN REGIO ROTTERDAM**. Er worden appartementen en rijwoningen (in de kern) en vrijstaande woningen gebouwd (ten Noorden). Veel inwoners **VOELEN ZICH VERBONDEN** met hun dorp en zijn actief betrokken bij (sport- en religieuze) verenigingen. De laatste decennia is Krimpen aan de Lek vooral **POPULAIR BIJ JONGE GEZINNEN** met een voorkeur voor rust (oude kern) en sociaal contact (uitbreidingswijken).

Januari 2016

WSA

URRA
LREU
RENT

i.o.v.

Krimpenervwaard

1. Scheepsbouw // 2. Jachthaven - watersportvereniging // 3. IJclub // 4. NH kerk // 5. Voormalig gemeentehuis // 6. Lekbootsteiger // 7. Recreatiegebied Krimpenervhout // 8. Watertoren

RIVIERDORP

Leckerkerk

LECKERKERKE

7.715 inwoners

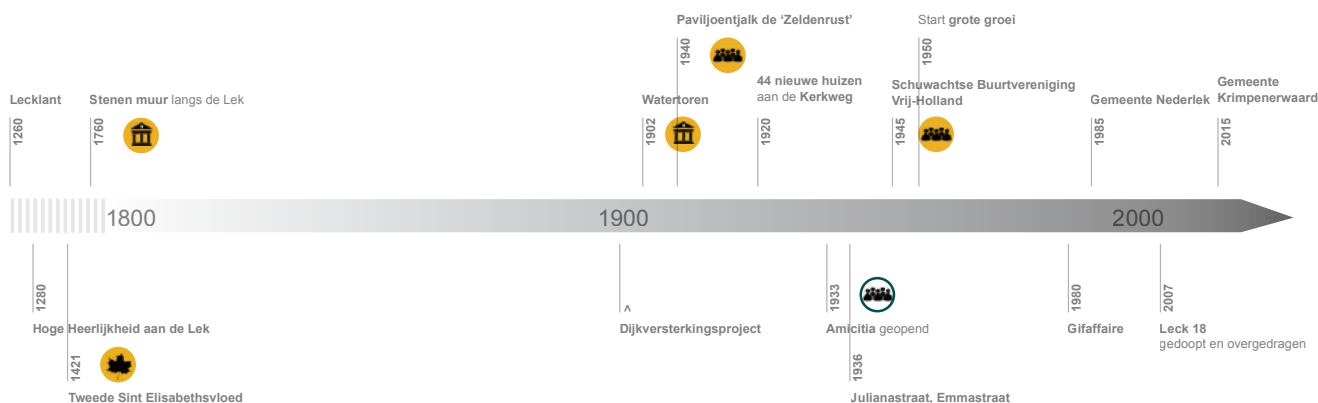
Leckerkerk is als **DORPSLINT LANGS DE LEK** gegroeid en altijd sterk op de rivier georiënteerd geweest. Rond 1250 was de naam Leckelant en later Leckerkercke (1276). Al voor 1342 behoorden het tot **DE HOGE HEERLIJKHEID VAN DE LEK** waar ook andere heerlijkheden (of ambachtsheerlijkheden) onder vielen. Leckerkerk ligt op de grens van de Polder Schuwagt en de Polder Den Hoek. De **BUURTSCHAPPEN** Opperduut en Schuwacht zijn lintbebouwingen. Langs de Lekdijk vindt men fraaie 17e-, 18e- en 19e-eeuwse boerderijen.

De bestaansmogelijkheden zijn eeuwenlang de landbouw, de **VISSERIJ**, **SCHEEPPVAART EN DE SCHEEPSBOUW** geweest. In de polder werd op hogere delen graan, hop en kool verbouwd en lagere delen waren weide of hooiland. De vissers visten op zalm, elft en steur. Hiermee ontstond er ook een hout- en scheepsindustrie, onder andere bij Opperduut. Dit trok vervolgens vestiging van **TOUWSLAGERIJEN EN DE TEELT VAN HENNEP**. De bloeiperiode ligt in de Gouden Eeuw met haar machtige zeevloten. Na 1900 werden in Leckerkerk **BINNENVAART- EN ZEESCHEPEN** gebouwd. Kenmerkend is ook nu nog de hoge

BEVEILIGING TEGEN HOOGWATER aan de kade op de Lekdijk; symbool voor de eeuwenoude afhankelijkheid van de rivier.

Een monument vanwege de Tweede Wereldoorlog is bedoeld als **DANKBETOON VOOR DE ZWIJGZAAMHEID** van de gehele bevolking, waardoor risicovolle droppings van wapens vanuit geallieerde vliegtuigen niet werden verraden. Het toont de **SAAMHORIGHEID**, die in het dorp van oudsher aanwezig is. Leckerkerk had tot 1923 een zelfstandige Joodse gemeente. Inwoners zijn ook in de 21e eeuw nog sterk betrokken bij de gang van zaken in het dorp. De **GEMEENSCHAPSZIN** toont zich in de vele (sport-) verenigingen, die in het dorp actief zijn.

Vanaf 1900 vond eigenlijk pas de eerste vergroting van het dorp plaats, die na 1950 nog sneller is gegaan. Net als de andere kernen langs de Lek, breidt het dorp uit met de voor die tijd kenmerkende, grondgebonden woningbouw. In de jaren 80 leed Leckerkerk onder een gifschandaal van vervuilde grond. Door **BOUWBEPERKING IN HET GROENE HART** mag alleen nog binnen de dorpskern worden gebouwd. Tiendhoek II is hierop een uitzondering.

Ouderkerk aan den IJssel was een heerlijkheid waarvan de rechten lange tijd bezit waren van het **GESLACHT VAN NASSAU LALECO**. De oudste officiële vermelding van **HET DORP OUDEKERKE STAMT UIT 1263**. Maar het is waarschijnlijk dat er al eerder een dorp is geweest dat tot de twaalfde eeuw de naam IJsele heeft gehad. Er zijn 12e eeuwse fundamenten gevonden van een **TUFSTENEN KERKJE**.

De veeteelt is altijd een belangrijke sector geweest. Toch staat Ouderkerk aan den IJssel vooral bekend als **SCHIPPERSDORP**. De industrie in het dorp was **GEORIËNTEERD OP DE BINNENVAART**: werven, zeilmakerijen, touwslagerijen, etc. Deze industrie is vrijwel geheel verdwenen, maar ook nu nog is de **SCHIPPERSVERENIGING SCHUTTEVAER** de grootste afdeling na Rotterdam met ruim tweehonderd leden, de IJsselmannen genaamd.

De 33 meter hoge watertoren (1910) aan de grens met Krimpen aan den IJssel is opvallend als 'landmark'. Ook waren er veel **MOLENS** in Ouderkerk aan den IJssel die in de loop van de twintigste eeuw allemaal zijn verdwenen. De laatste was **HOUTZAAGMOLEN HERMINA**. Langs de Molenvliet zijn wel nog overblijfselen te vinden van molens.

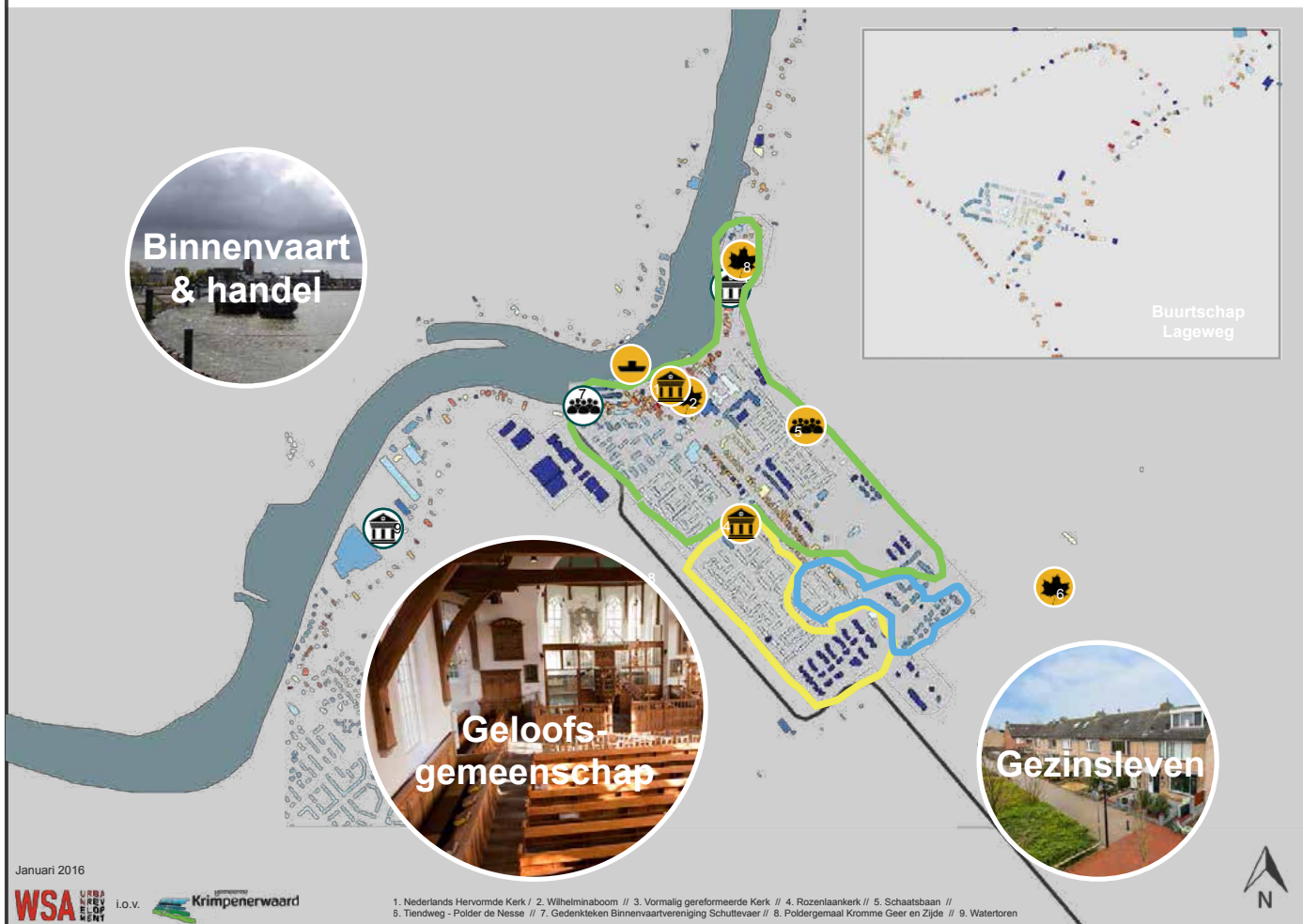
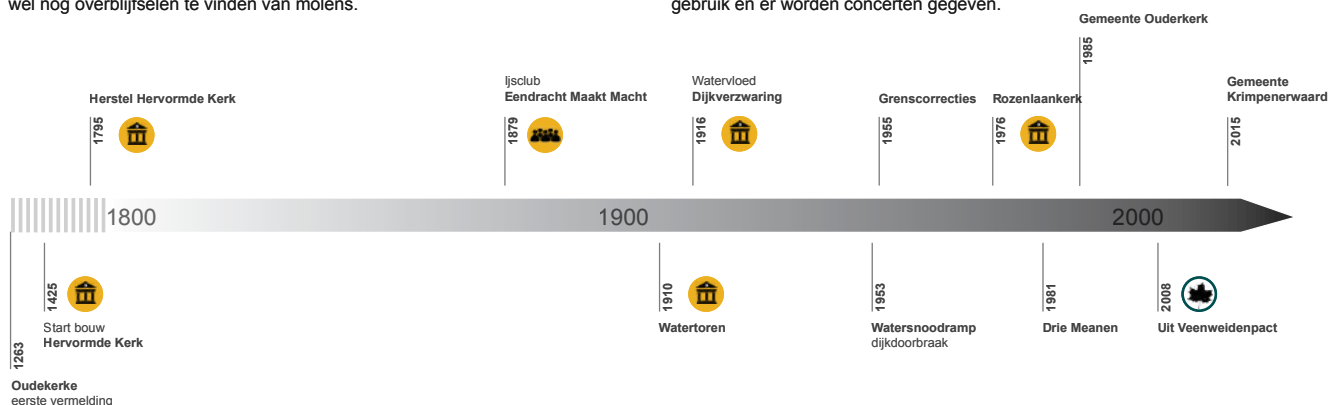
Hier stond ook een van de eerste stoommachines van Nederland (1804) om een stoomgemaal aan te drijven. De watersnoodramp van 1953 heeft ook Ouderkerk aan den IJssel en de Krimpenerwaard getroffen.

In het verleden waren er zes steenovens, waar de bakstenen werden gebakken van de **IJSSEL-KLEI**. Nu zijn er een paar (internationale) transportondernemingen en andere **BEDRIJVEN LANGS DE IJSSELDIJK** gevestigd; importeurs van hout en groothandels.

Sinds de jaren zeventig is veel woningbouw gerealiseerd. Het dorp wordt vooral **BEWOOND DOOR GEZINNEN** veelal met nog thuiswonende kinderen.

Door haar ligging kent Ouderkerk aan den IJssel een **GROOT DEEL FORENSEN**, die vooral georiënteerd zijn op Rotterdam of Gouda. De waardering van het wonen gaat vooral uit naar **DE RUST EN HET SOCIAAL CONTACT IN HET DORP**.

Er is een grote groep inwoners lid van een **GELOOFSGEMEENSCHAP OF AANVERWANTE VERENIGINGEN**, zoals zangkoren. De NH dorpskerk is in gebruik en er worden concerten gegeven.

ZILVERSTAD

Schoonhoven

SCONHOVEN

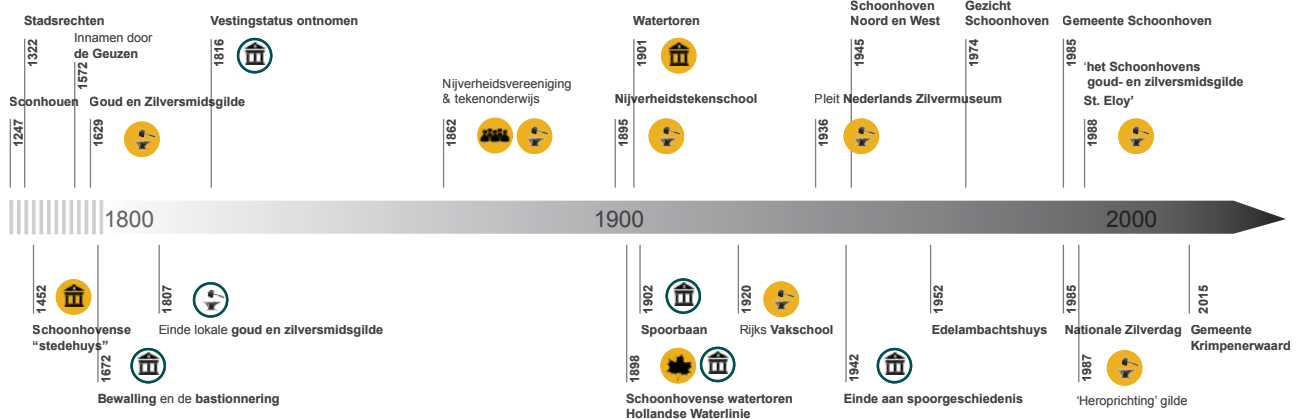
11.900 inwoners

Schoonhoven is een oude **VESTINGSTAD** gegroeid rond de locatie van een **KASTEEL UIT DE 13E EEUW** langs het veenriviertje De Zevender. Voor het eerst genoemd als Sconhouen. In 1300 begint de omwalling en in de 14e eeuw is de stad een vesting met water- en stadspoorten; '**DE SLEUTEL TOT HOLLAND**'. De stad kende vele belegeringen, waaronder de Hoekse en Kabeljauwse twisten, waarin Holland en Zeeland streden om bestuurlijke macht. In 1572 werd de stad de Spaanse Koning Philip ontnomen door de Geuzen en kwam daarmee onder de invloedssfeer van Willem van Oranje.

De **RIVIER ALS STRATEGISCHE ROUTE EN GRENS** tussen grondgebied verklaart het militair verleden van de Vestingstad. In de 17e eeuw wordt verder gebouwd aan de stad en vestigen ambachtslieden en de zilversmeden zich steeds meer in de stad. De stad vormt de **MARKTPLAATS VOOR HET OMMELAND** met een waaggebouw uit 1356. De vesting wordt grotendeels ontmanteld in 1816. De handel in levensmiddelen en edelmetalen bloeit verder op. Begin 20e eeuw is er een treinverbinding met Gouda, in 1942 door de Duitse bezetter ontmanteld.

Schoonhoven heeft de enige Zilvervakschool van Nederland, het Nederlands Zilvermuseum, een zilvergilde en zo'n 35 zilvergalerieën en ateliers. De stad staat met recht bekend als **DE ZILVERSTAD**. De historie leeft en wordt overgebracht via Schoonhovologie. De binnenstad ademt nog steeds de rijkdom van haar historie. Toerisme gericht op beleving van de traditie van **VAKMANSCHAP** en Zilverwerk maakt een uniek karakter van een **LEVENDIGE, HISTORISCHE KERN** gelegen aan haven en rivierfront.

Eind 20e eeuw groeit de stad met woningbouw en bedrijfslocaties buiten de kern. Het bebouwd grondgebied is in een eeuw ruim verdubbeld. Schoonhoven kent hierdoor de **MEESTE INWONERS** en tevens de **JONGSTE BEVOLKING** van de Krimpenerwaard. Er wonen buiten de stadskern veel gezinnen met jonge kinderen, met een levenshouding gericht op harmonie ('gele') en zekerheid en rust ('groene' belevingswereld). Er is dan ook betrokkenheid bij verenigingsleven. Veel inwoners werken in de niet-commerciële sector met een (boven-)modaal inkomen. De stad vervult qua voorzieningen een **REGIONALE FUNCTIE**.

Ambacht & Design

Vestingstad

Regiokern

Januari 2016

i.o.v. Krimpenerwaard

1. Zilvervakschool // 2. Monumentale kademuren // 3. St. Bartholomeuskerk // 4. goud- en zilversmidsgilde St. Eloy // 5. Zilvermuseum // 6. De Waag // 7. Stadspoort // 8. Watertoren // 9. Belvedere // 10. Jachthaven // 11. de Lek // 12. Het Bastion

MARKTPLAATS VOOR ZUIVEL

Stolwijk

STOLWYC

5.085 inwoners

Stolwijk wordt voor het eerst **VERMELD IN 1320** in de registratie van de grafelijke lenen in de Krimpenerwaard, als; 'Een hoeve, groot 8 morgen, in Stolwijk boven de kerk'. Het wapen van de oude gemeente symboliseert de belangrijkste bronnen van bestaan in de voormalige heerlijkheid; drie kazen, een pond boter en een kroon. Voor zover bekend is dit **HET ENIGE WAPEN MET ZUIVELPRODUCTEN** afgebeeld.

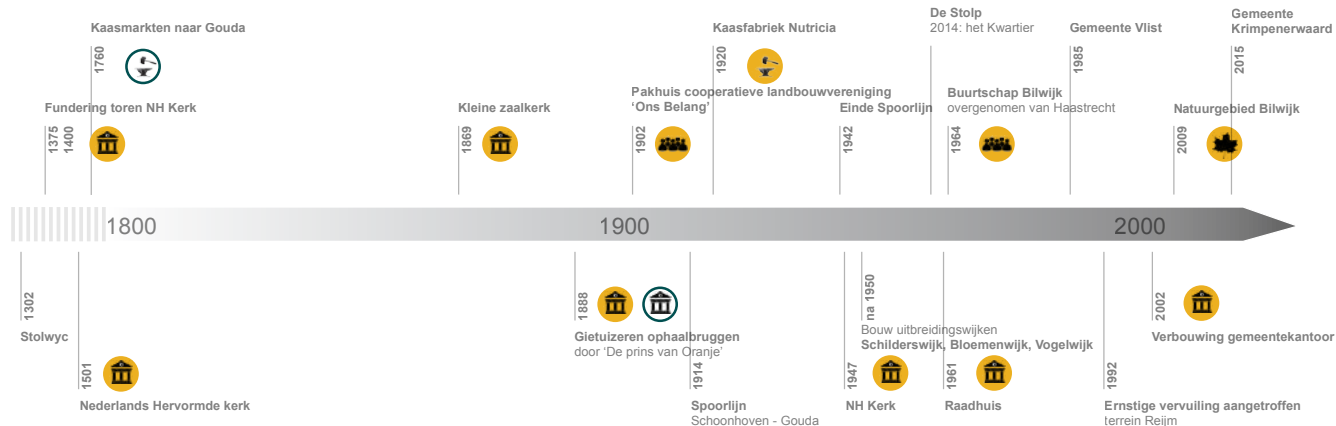
De Stolwijkers worden wel kaasbraaiers genoemd; ofwel kaasbereiders. Maar in de streek rond Stolwijk was het ook de gewoonte aardappelen met 'gebraaien' (gesmolten) kaas te eten. Kaas was vroeger veel goedkoper dan vlees. De polder kende vele boerenbedrijven gericht op productie van kaas, maar Stolwijk vormt hierin het (herkenbare) centrum.

Stolwijk is ook het decor voor de **MYTHE VAN DE SLAPENDE BOER** Dirk Klaasz. Bakker, die dertig weken achtereenvolgend sliep. Het leverde veel aandacht op en de boer – die naar later bleek een bijzondere aandoening had - vooral veel geld. Het meest markante gebouw in Stolwijk is de 45 meter hoge toren bij de Nederlands Hervormde Kerk uit 1501. De nieuwe kerk werd destijds feestelijk ingewijd, waarop een waar volksfeest volgde.

Van heinde en verre kwamen marskramers, kwakzalvers, goochelaars, kramen met koek, levensmiddelen of drank op de bezoekersstroom af. Zo'n Heilige Mis werd in de volksmond al snel **VAN 'KERKMIS' TOT 'KERMIS'** verbasterd. De kermis wordt nog steeds met Pinksteren gehouden.

Stolwijk ligt op een **KRUISPUNT MIDDEN IN HET POLDERLANDSCHAP** van de Krimpenerwaard. Het dorp is gegroeid op de kruising van de route Gouda naar Bergambacht en **HET OUDE LINT** van Bovenkerk (ten oosten) en Benedenkerk richting Berkenwoude, dat nu dwars door het dorp loopt en ter plekke het centrum vormt.

In de eerste helft van de 20e eeuw was Stolwijk een van de haltes aan de spoorlijn tussen Gouda en Schoonhoven. Nu loopt langs Stolwijk van Gouda naar Bergambacht de N207. In de 20e eeuw is het woningbestand gegroeid met **SOBERE EENGEZINSWONINGEN** (jaren 60) en twee-onder-een-kap-pers (jaren '80). De slagenverkaveling van de polder bepaalde de bebouwingsvorm. Het langgerekt bedrijventerrein uit de 20e eeuw toont dit het sterkst.

SCHILDERACHTIG BUURTSCHAP

Vlist

VLIST

635 inwoners

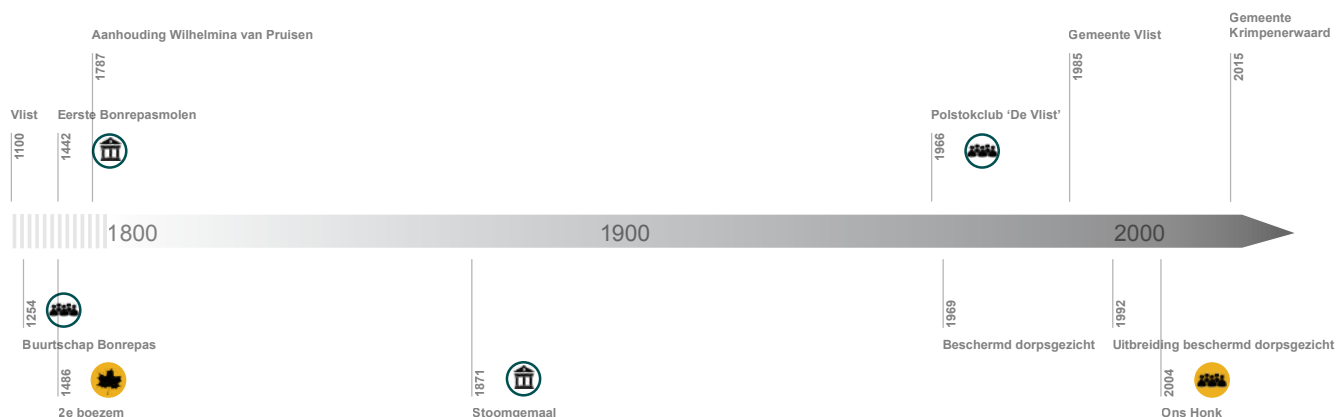
De naam Vlist is afkomstig van het veenriviertje, dat de grens vormt tussen de Lopikerwaard en de Krimpenerwaard. Dit riviertje stroomt van Schoonhoven naar Haastrecht en mondt uit in de Hollandsche IJssel.

Het bestaat uit enkele **BOERDERIJEN LANGS HET WATER** en een buurtschap, de Bonrepas, met oudste vermelding **UIT 1254**. Beurtschippers gingen met een trekschuit door De Vlist, op weg van Schoonhoven, via Polsbroek naar Utrecht.

Het **RIVIERTJE DE VLIST** was tot het eind van de 15e eeuw de boezem van de polder. Rond 1450 wordt begonnen de **POLDERS TE BEMALEN** met een aantal molens, waaronder de wipmolens 'de Bonrepasmolen' en 'de Bachtenaar' als meest bekende. In 1486 werd een tweede boezem aangelegd ten oosten van Vlist met 7 boezemmolens, waarvan de 6e nu het icoon vormt van Vlist. De Hooge Boezem was waterberging als de Hollandsche IJssel te hoog stond om te kunnen lozen via de Vlist. In 1871 neemt een stoomgemaal de functie van de molens over. Verdedigingswerk Koene Schans maakte onderdeel uit van de Oude Hollandsche Waterlinie.

Het plaatsje Vlist is nog steeds een **SCHILDERACHTIG LINT** langs het riviertje. De Vlist is vele malen geroemd om haar landschappelijk schoon: *...Wat moet ik van de Vlist eigenlijk nog meer zeggen dan dat de tocht erlangs een der allermooiste tochten is die u in ons land kunt maken? (dr. L. van Egeraat)* Langs de West- en Oost Vlisterdijk staan nog **TAL VAN OUDE BOERDERIJEN** in originele staat. Gezicht Vlist is dan ook een van rijkswegen beschermd dorpsgezicht.

Vlist vormt voor recreanten een **PITTORESKE ROUTE**. Waarbij de combinatie van **RUST EN NATUURSCHOON** een voorwaarde is. Waar de rust essentieel is voor de recreatie, vormt de omvang en ligging van de buurtschap voor de inwoners met name **IOLEMENT EN AFHANKELIJKHEID**. De Vlisters stee huisvestte het verenigingsleven - van ijsclub tot disco - en vormt nu vooral een **RUSTPUNT** voor dagrecreanten. Ons Honk is in de kern de ontmoetingsplaats. Er zijn verder geen voorzieningen (meer) voor dagelijkse levensbehoeften en de totale gemeenschap is zeer klein.

KOERS EN KADER KRIMPENERWAARD

KERNSHEETS

Inhoud Kernsheets

21	Ammerstol
22	Bergambacht
23	Berkenwoude
24	Gouderak
25	Haastrecht
26	Krimpen aan de Lek
27	Lekkerkerk
28	Ouderkerk aan den IJssel
29	Schoonhoven
30	Stolwijk
31	Vlist

AMMERSTOL

Vrijzinnige gemeenschap met sociale traditie

INITIATIEFRIJK

Gewoon doen
Iets zelf oppakken
De tanden ergens in zetten
Doorgaan tot het doel bereikt is
Veel organiseren
Veerkrachtig
Ondernemend
Vasthoudend
Daadkrachtig
Kunst & Cultuur leeft

SOLIDAIR

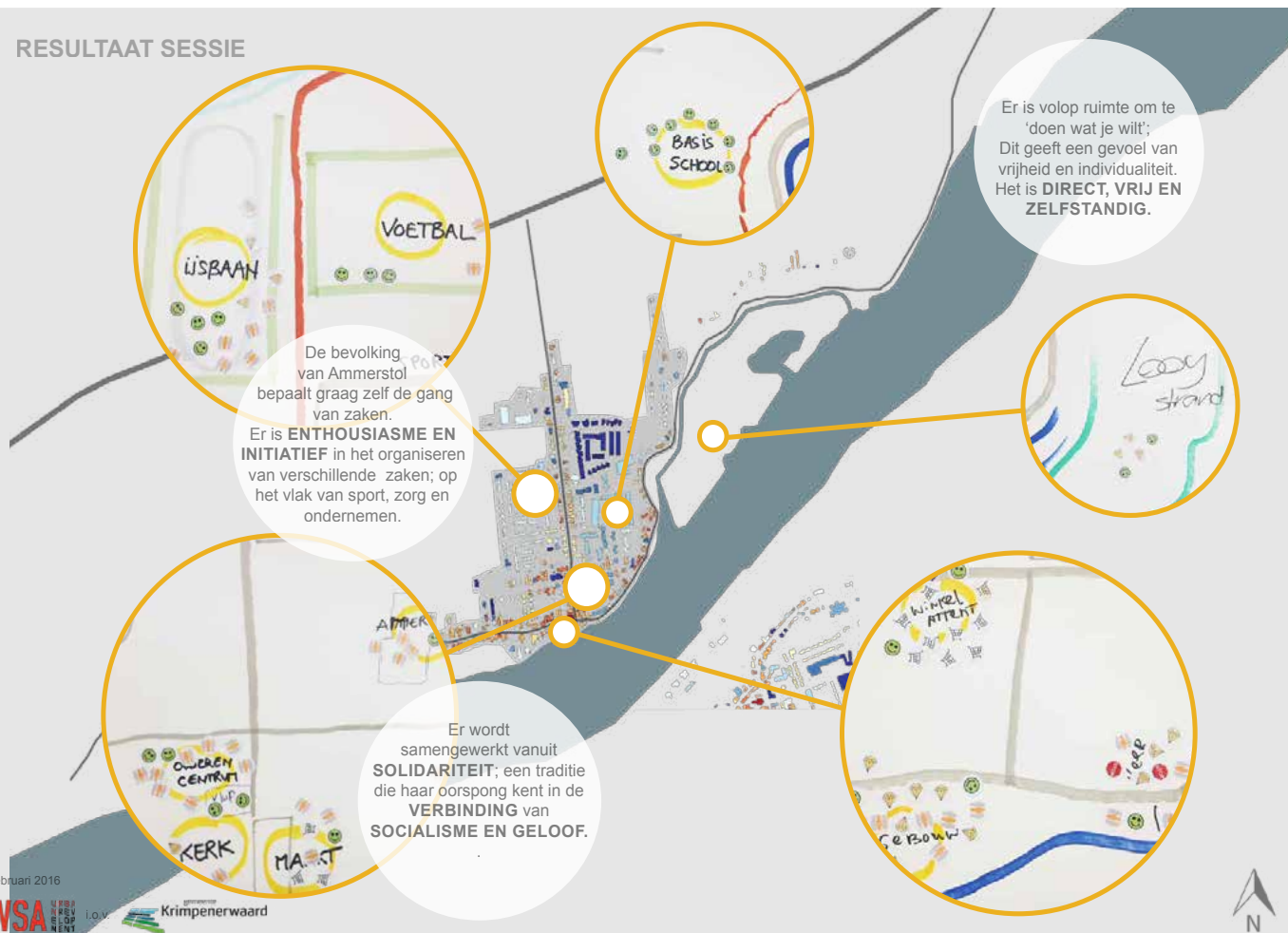
Betrokken, veel donateurs
Veel inzet van vrijwilligers vanuit de kerk
Iedereen is een beetje gelovig
Kerk als sociaal middelpunt
Zaken uit kunnen praten
Ruitimte voor zowel jong als oud
Hechte gemeenschap
Sterk verenigingsleven
Buitenstaanders eerst leren kennen
Afspraak is afspraak

VRIJ

Hier kan alles, je eigen gang gaan
Je mag jezelf laten zien
Eerlijk en direct
Onderling verdraagzaam
Doe maar gewoon
Geen kouwe kak
Behoeft aan ruime openingstijden
Eigenzinnig
Niet teveel regels

RESULTAAT SESSIE

Februari 2016

WSA

i.o.v.

gemeente

Krimpenerwaard

BERGAMBACHT

Ondernemend XL- dorp in hart van de polder

ONDERNEMEND

Dynamisch
Veerkrachtig
Actieve ondernemersvereniging
Ondernemersprijs gewonnen
Ruimte om te ondernemen
Vrijheid en vooruitgang als drijfveren
Relatief rijke gemeente
Voorop lopen als kern

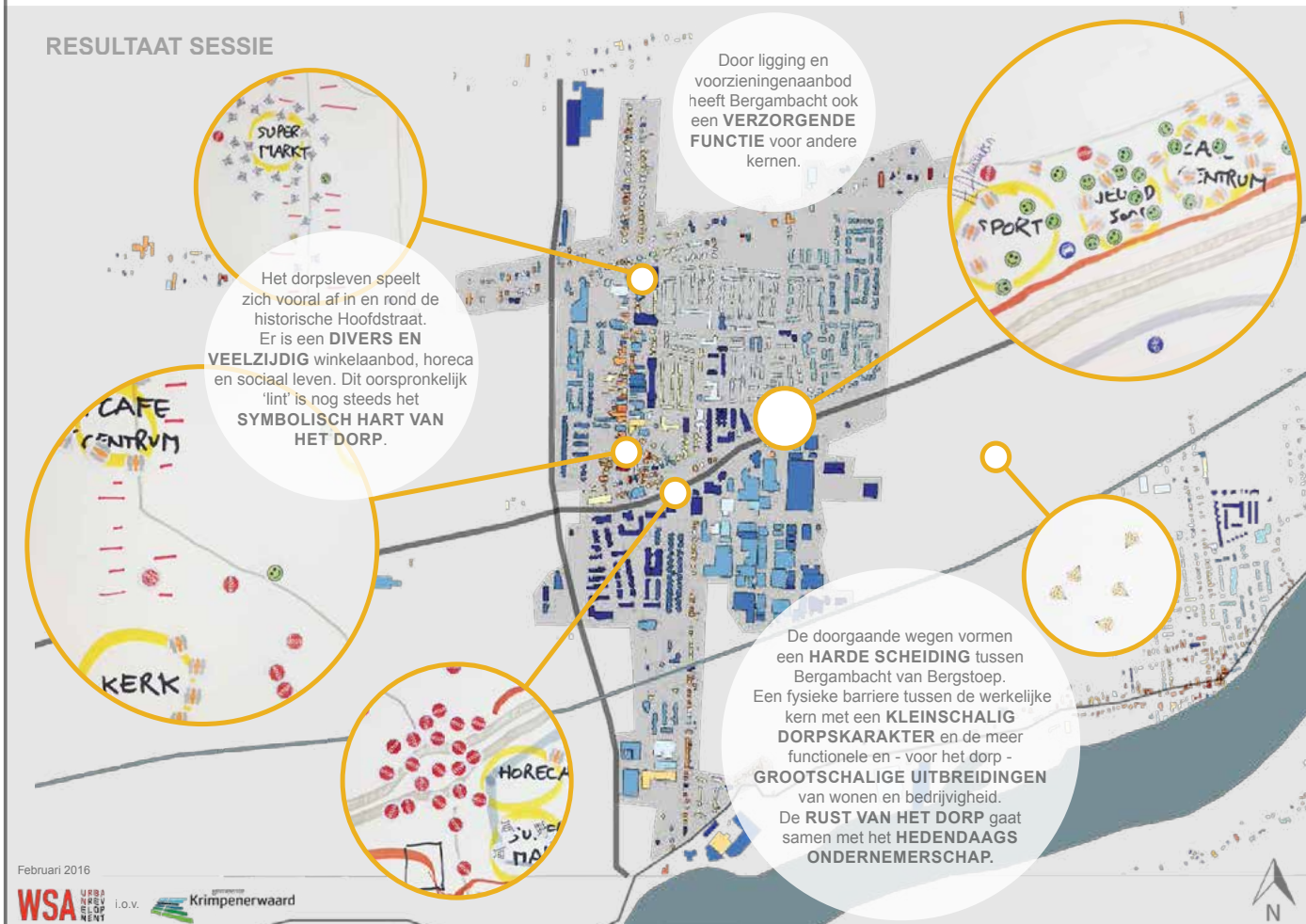
BETROKKEN

Eerlijk
Verdraagzaam
Aandacht voor elkaar
Elkaar 'steun en leun' bieden
Initiatieven binnen verenigingsleven
Sterk verenigingsleven
Omzien naar elkaar geeft verbondenheid
Groep actief gelovigen
Gemeenschapszin

VEELZIJDIG

Divers
Geordend
Veel winkels
Actief en rust gecombineerd
Rustige thuisbasis na een werkdag
Je hoeft niet naar de stad
Veelzijdigheid van voorzieningen
Levendige hoofdstraat
Veel aanbod
Groot verzorgingsgebied

RESULTAAT SESSIE

Februari 2016

WSA i.o.v. Krimpenerwaard

BERKENWOUDE

Behoudende gemeenschap in de rust van de polder

SAMEN

Verbonden via verenigingen
We vallen niet zomaar om
Ruimte voor zowel jong als oud
Voor elkaar opkomen
Veel inzet van vrijwilligers
Sterk verenigingsleven
Meedoen en geaccepteerd worden
Betrokken
Saamhorig binnen de groep
Verzuiling

BEHOUDEND

Authentieke architectuur behouden
Betaalbaar wonen
Betaalbare marktelden
Tradities in ere houden
Lintbebouwing behouden
Behouden van de jeugd
Behouden van dorpsvoorzieningen
Niet te modern
Authentiek leven
Kritisch op nieuwbouw

RUST

Natuurlijk/groene hart
Behoeft aan veiligheid
Men in elkaars waarden laten
Elkaar met rust laten
Behoeft aan een opgeruimd dorp
Eenvoudig leven
Exclusief en ook rustig wonen
Geloofsovertuiging, 'zondagsrust'

RESULTAAT sessie

De kleinschalige **KERN IS GEVOELIG VOOR VERANDERING**.
Dagelijks winkelen vindt al ergens anders plaats. Maar nog bestaande voorzieningen zoals basisscholen zijn afhankelijk van voldoende deelname.

De cultuur is **BEHOUDEND VAN KARAKTER**.
Verschillende groepen leven in harmonie met elkaar, waarbij het **VERENIGINGSLEVEN DE VERBINDENDE FACTOR** vormt.
De gezamenlijke activiteit is de basis voor **ONDERLINGE ACCEPTATIE**.

Het unieke karakter van het polderdorp is beleefbaar aan het (natuur-)zwembad annex ijsbaan.
Hier smelten **POLDERLANDSCHAP EN GEMEENSCHAP SAMEN** in een unieke, open plek in de kern van dit **DORPJE IN DE UITGESTREKTE POLDER**.

Het dorp **STRAALT RUST UIT**. Kleine boerderijen gaan samen met zowel eenvoudige als meer luxere, vrijstaande villa's, velen met vrij uitzicht over het polderlandschap. Daarbij is de kern ook **RELATIEF AFGESCHERMD** van het omliggend landschap

Februari 2016

WSA i.o.v. Krimpenerwaard

GOUDERAK

Bescheiden dorp in natuurlijke omgeving

LANDELIJK

Rustig
Natuurlijk
Avontuurlijk
Buitenleven
Zo in de natuur en polders
Hoge kwaliteit van de openbare ruimte
Bereikbaar en toegankelijk groen
Buitenshuis ontmoeten
Kinderen spelen in de polders
Behoeftte aan groen in de kern

SAAMHORIG

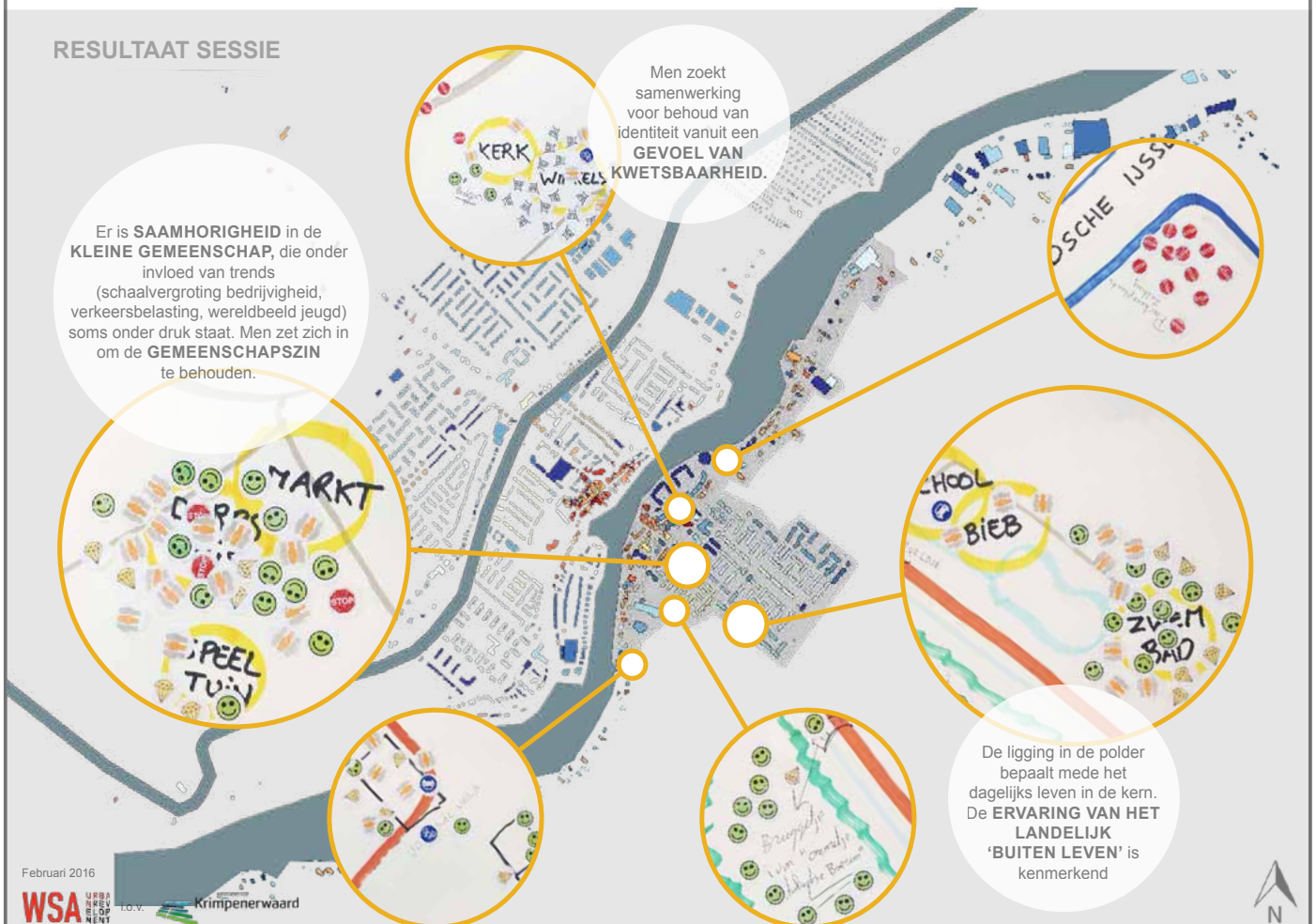
Betrokken
Verdraagzaam
Harmonieus
Sterk verenigingsleven
Veel inzet van vrijwilligers
Radicalisering voorkomen
Er voor elkaar zijn
Hechte gemeenschap
Behouden van de jeugd

KWETSBAAR

Eenvoud
Behoeftte aan zekerheid en veiligheid
Behoeftte aan ondersteuning en expertise
Onderling vertrouwen in stand houden
Elkaar kunnen begrijpen
Behouden van het dorpsleven
Band met gemeente onderhouden
Betaalbaar blijven wonen
Geen zwaar verkeer in kern
Sommige groepen vallen 'tussen wal en schip'

RESULTAAT SESSIE

HAASTRECHT

Ontspannen buitenplaats met gevoel voor harmonie

ZELFBEWUST

Ondernemend
Progressief
Veel verschillende faciliteiten
Beauty & Brains vrouwen
Ondernemersinitiatief
Samen opgestelde centrumvisie nu ook uitvoeren
Haastrecht heeft 'Allure'

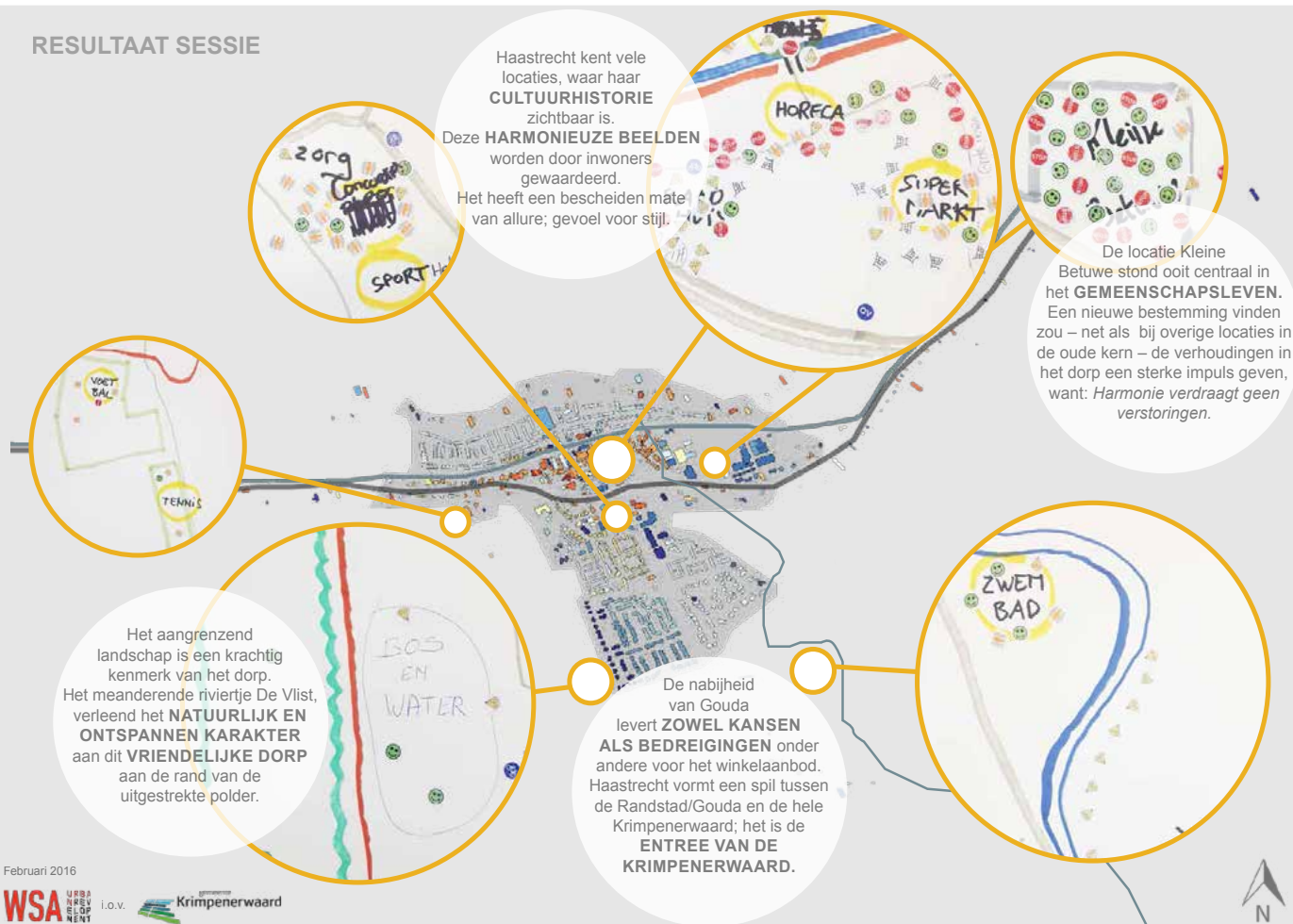
ONTSPANNEN

Rustig
Natuurbeleving
Te rustig voor de jeugd
Elkaar ontmoeten via de kinderen
Het gaat 'van nature'
Startpunt natuurroutes

HARMONIEUS

Waarde hechten aan uitstraling kern
Eenvoud en welgesteld gaan samen
Verdraagzaam
Elkaar helpen, maar hier wel iets voor doen
Scholen en kerken werken samen
Bloeiende muziekvereniging
We gaan het met elkaar doen!
Ruimte geven aan jeugd (zeker vanwege vergrijzing)

RESULTAAT sessie

Februari 2016

WSA Uitsluitend
Rijks-
Eigendom i.o.v. gemeente Krimpenerwaard

KRIMPEN AAN DE LEK

Rivierdorp met maritieme traditie en actieve burgers

BEDRIJVIG

Ondernemend
Grote bedrijven hebben hier oorsprong
Rivierdorp langs de Lek
Lekkijk als lint van bedrijvigheid
Scheepsbel in Cultuurhuis
Maritiem verleden
Veerkrachtig

GEZAMENLIJK

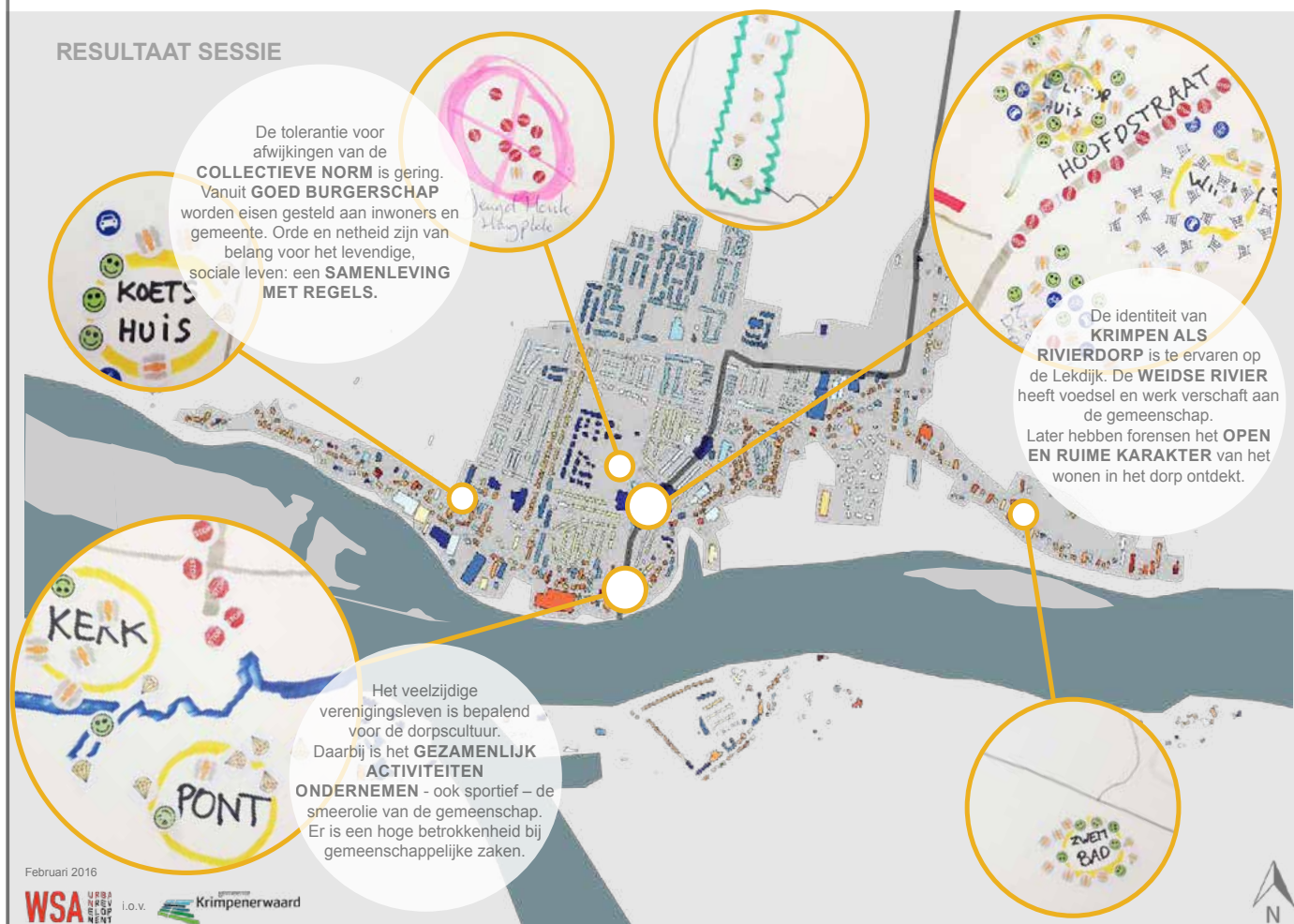
Betrokken verenigingsleven
Levendig
Laagdrempelig ontmoeten
Weinig voor de jeugd
Diversiteit aan talenten
Samen sterk

BURGERSCHAP

Plichtsgetrouw
Degelijk
Harmonieus
Behoeft aan een opgeruimd dorp
Eigen verantwoordelijkheid nemen burgers
Behoeft aan duidelijkheid
Aanspreken van gemeente op taken

RESULTAAT SESSIE

Februari 2016

WSA i.o.v. Krimpenewaard

LEKKERKERK

Eenvoudig dorp met behoefte aan gezamenlijkheid

SPORTIEF

In verenigingsverband (buiten) sporten
Hardlopen, wandelen en fietsen
Paardrijden in de buitenlucht
Waardering van het open buitengebied

MAKKELIJK

Verdraagzaam
Geven en nemen; ook op zondag
Niet zo snel geraakt
Acceptatie; elkaar respecteren
Gelaten
Functioneel

GROEPSGERICHT

Niet 'te' zakelijk
Feestjes zijn helaas 'een beetje aflopend'
Gezelligheid 'van vroeger'
Behoeftte aan een 'dak' voor activiteiten
Behoeftte aan feesten voor alle doelgroepen
Geluidsoverlast kan men hebben
Oude dorpskern meer benutten
Met elkaar organiseren

RESULTAAT SESSIE

Het ooit zo kenmerkende karakter van **RUIM EN RELATIEF BETAALBAAR WONEN IN DE POLDER** lijkt niet langer een onderscheidende factor. Maar de **ORIËNTATIE OP ROTTERDAM** is deels gebleven.

Wandelen + Fietsroute
naar westerzijde West.

Voor de jongste jeugd zijn speelplekken verloren gegaan en voor iets oudere jeugd is geen nieuwe invulling voor de van oudsher vermaarde gezelligheid gekomen. Het dorp **VERLIEST HAAR KARAKTER ALS GEZELLIG DORP** in de polder.

Het winkelgebied van de oude dorpskern speelt een centrale rol. Er wordt waarde gehecht aan **GEZELLIGHEID EN SFEERVOLLE INRICHTING**. Het beschermd dorpsgezicht moet wel 'herkenbaar' zijn.

Lekkerkerk ziet haar **RIVIERFRONT VERSCHRALEN**. De beleving van de historisch gezien zo belangrijke Lek is verminderd.

Februari 2016

WSA i.o.v. Krimpenerwaard

OUDERKERK AAN DEN IJSSEL

Dorpsgemeenschap met normbesef en gewaardeerde rust

STRIKT

Gesloten gemeenschappen
Ons kent ons
Buitenstaander 'komt er niet zomaar tussen'
Traditioneel in normen en waarden
'Zakelijke omgang' binnen verenigingen
Geen Ouderkerker, nooit een Ouderkerker
Overtuigd gelovig, kerkelijk

IJVERIG

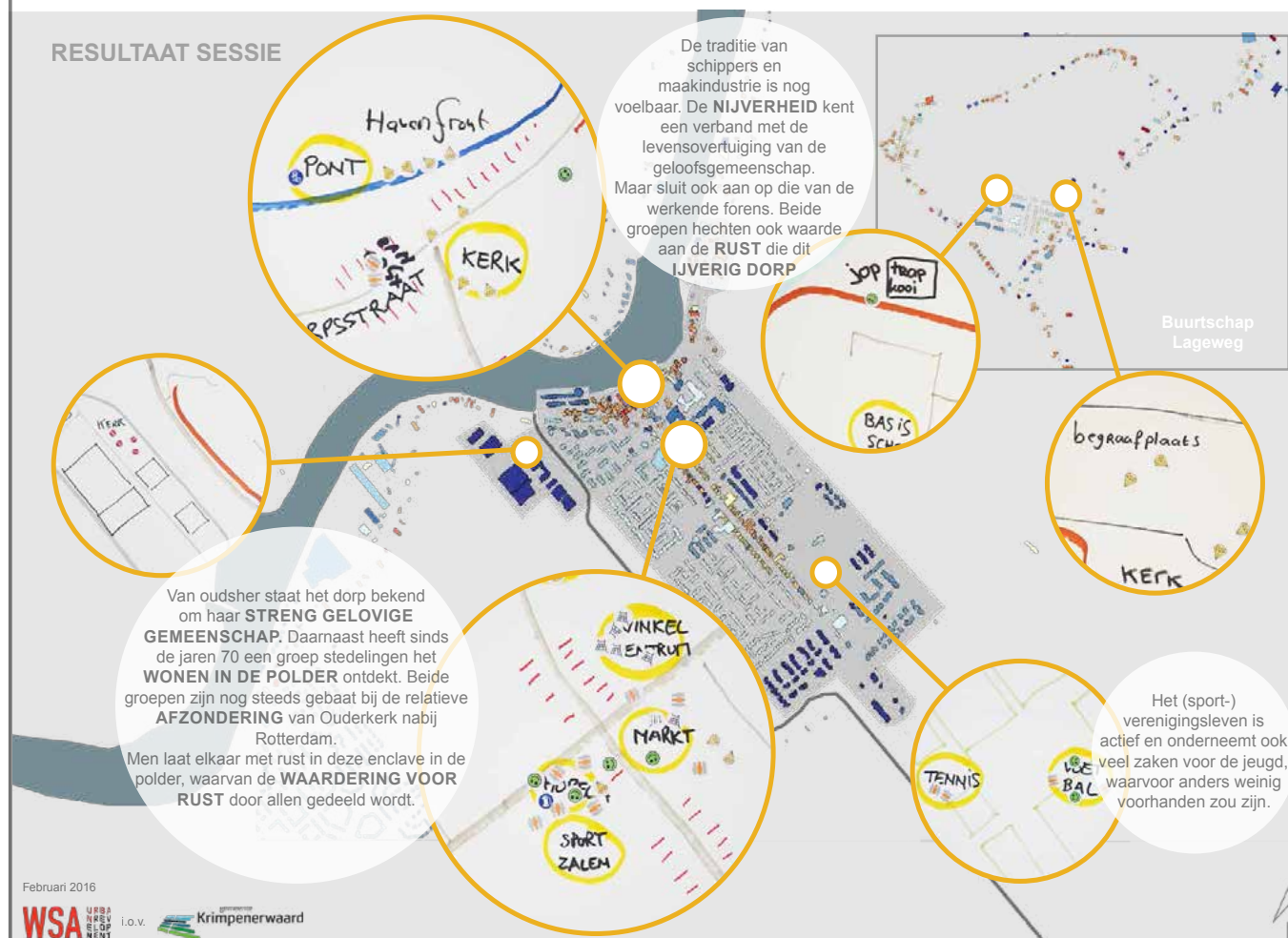
Eerlijk
Geen bombarie maken
Hard werkende ondernemers
Duidelijk & Direct
'Geen stropdassen- en bankiersmentaliteit'
Van oudsher schippers als harde werkers

ENCLAVE

Rustig leven
Bewust afgezonderd wonen in de polder
Veel forenzen als inwoner
Oriëntatie op andere steden
Elkaar met rust laten
Verschillende groeperingen
samen in een kern
In Lageweg voelt men zich Ouderkerker

RESULTAAT SESSIE

Februari 2016

WSA Krimpenerwaard i.o.v. Krimpenerwaard

SCHOONHOVEN

Zilverstad met historische allure

KLEIN-STEDELIJK

Klein maar compleet
Alles wat je nodig hebt is aanwezig
Activiteiten voor alle leeftijden
Gevarieerd winkel- en cultureel aanbod
Ondernemer en inwoner ligt dicht bij elkaar
Rustig wonen nabij of in de binnenstad
Er kan hier veel
Tegen veranderingen kunnen
Uitgaansgebied voor regio
Levendig

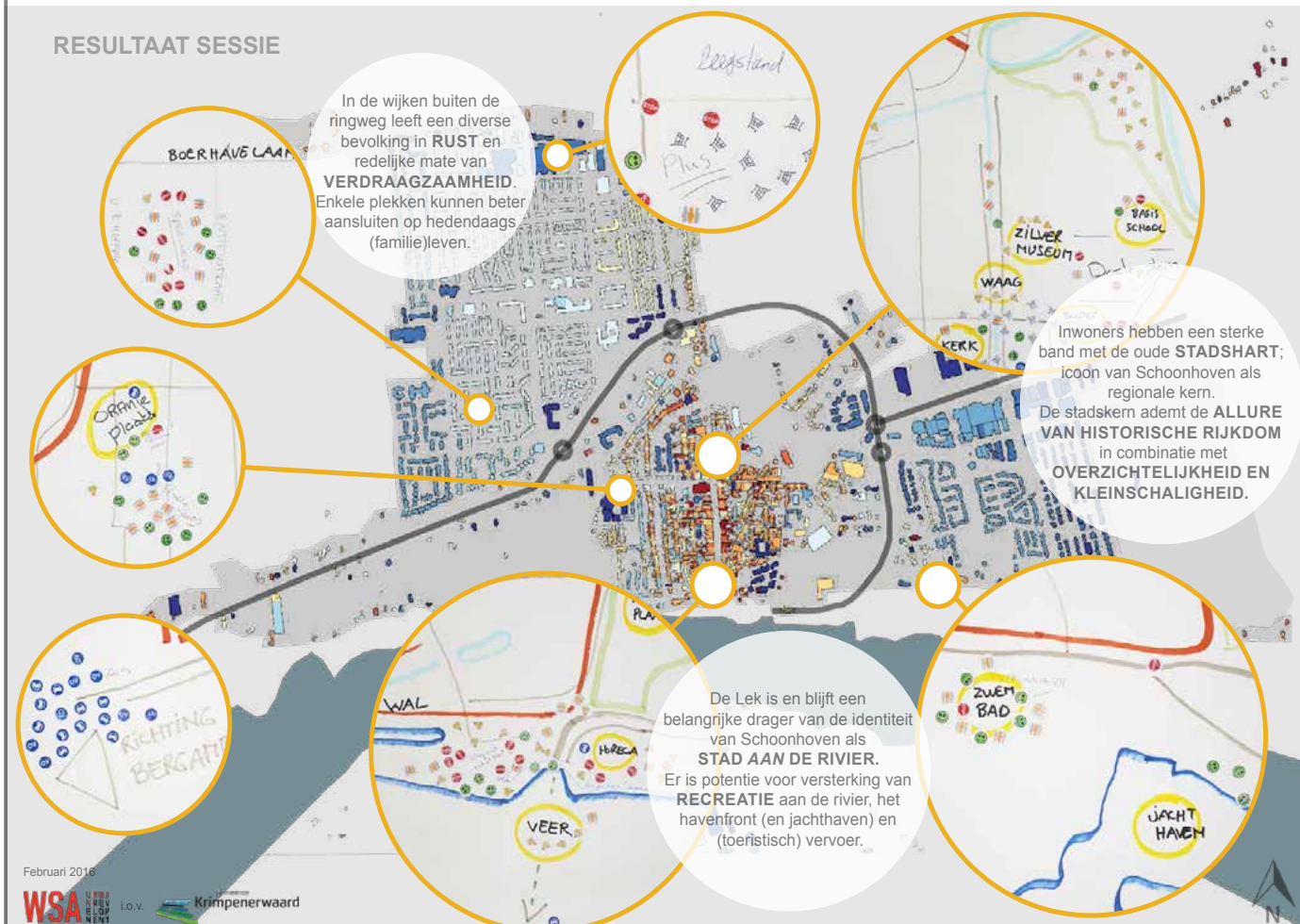
AUTHENTIEK

Zilverstad als 'merknaam'
Vakmanschap door de eeuwen heen
Rijke historie
De binnenstad leeft
Lokale ondernemers 'Couleur Locale'
Gezellige kroegjes
Levend ambacht
Waardering voor stadshart
Toeristische waarde

GEMOEDELIJK

'Ik voel me hier altijd wel thuis'
Ons kent ons
Vrijwilligers vanuit verschillende groepen
Met elkaar iets doen
Kindvriendelijk
Aantrekken van jongeren
Diverse geloofsovertuigingen
Ook een kleine, behoudende groep
Inrichting OR sluit niet langer aan bij (huidig) familielevens

RESULTAAT SESSIE

Februari 2016

WSA Krimpenerwaard i.o.v. Krimpenerwaard

STOLWIJK

Dorpsgemeenschap van nuchtere doeners

NIJVERIG

Betrokken
Initiatief
Plichtsgetrouw
Hoog arbeidsethos
Niet lullen maar poetsen
Veel inzet van vrijwilligers
Werken voor je geld
Veelgevraagde medewerkers
Vooruitgang komt niet vanzelf
Op elkaar inhaken

TRADITIONEEL

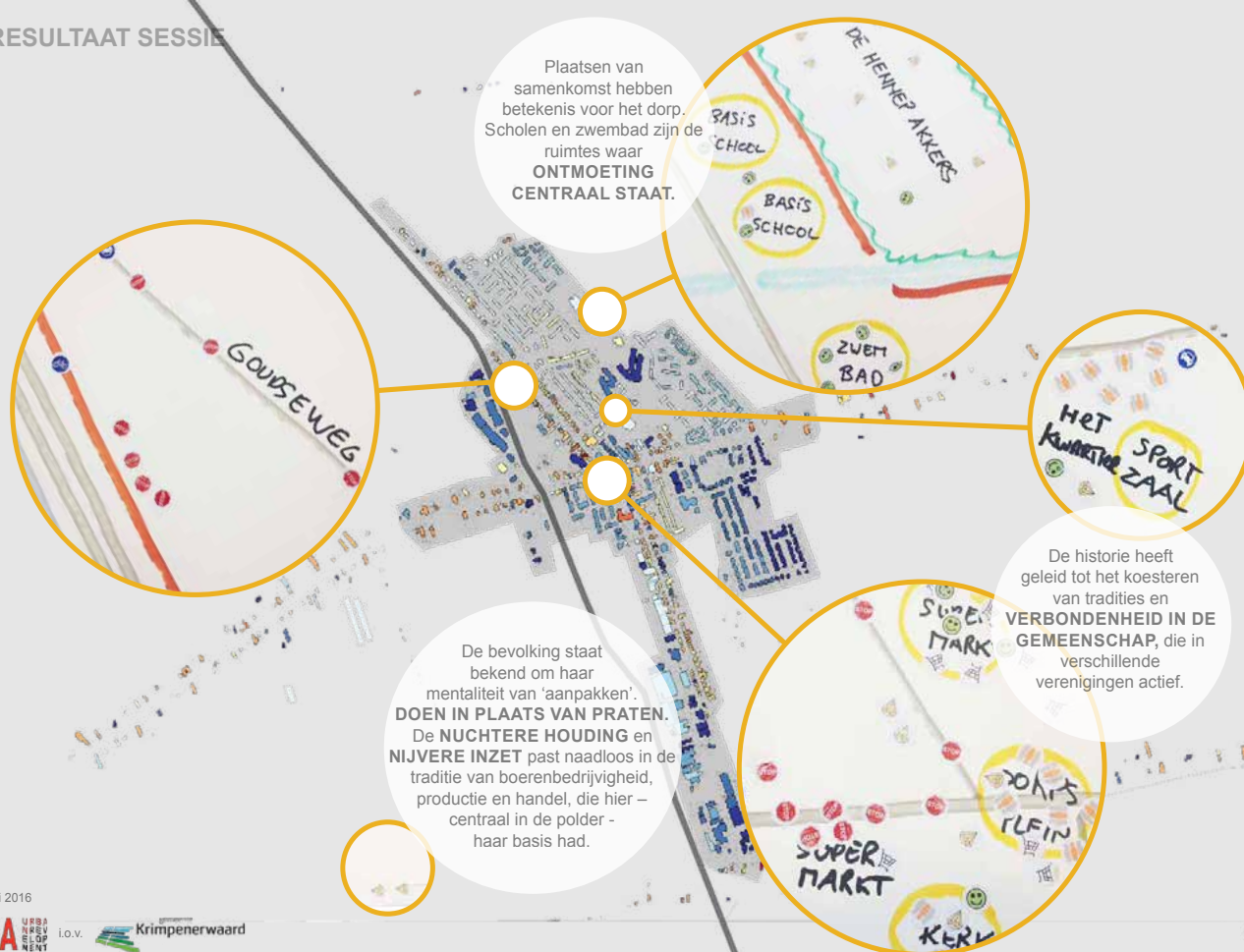
Authentiek
Verdraagzaam
Boerentraditie
Vasthouden aan tradities
Elkaar de ruimte geven
Groen dorp willen blijven
Overzichtelijk
Harmonieus en sociaal
Gemeenschapszin
Protestants-christelijke geloofsovertuiging

NUCHTER

Eenvoudig
Boerenmentaliteit
Geen gekakel, wel mooie eieren
Bescheiden
Doe maar gewoon
Geen poespas
Recht door zee
Niet zo trots
Natuurlijk
Calvinistisch

RESULTAAT sessie

Februari 2016

WSA URBAN RESEARCH Krimpenerwaard i.o.v.

VLIST

Schilderachtig buurtschap voor zelfredzame inwoners

PITTORESK

Authentiek
'Heel Vlist is eigenlijk mooi'
Hoog gehalte monumenten
Toeristische kwaliteiten
Zuiver beeld, beleving historie
Riviertje Vlist als drager identiteit

NATUURLIJK

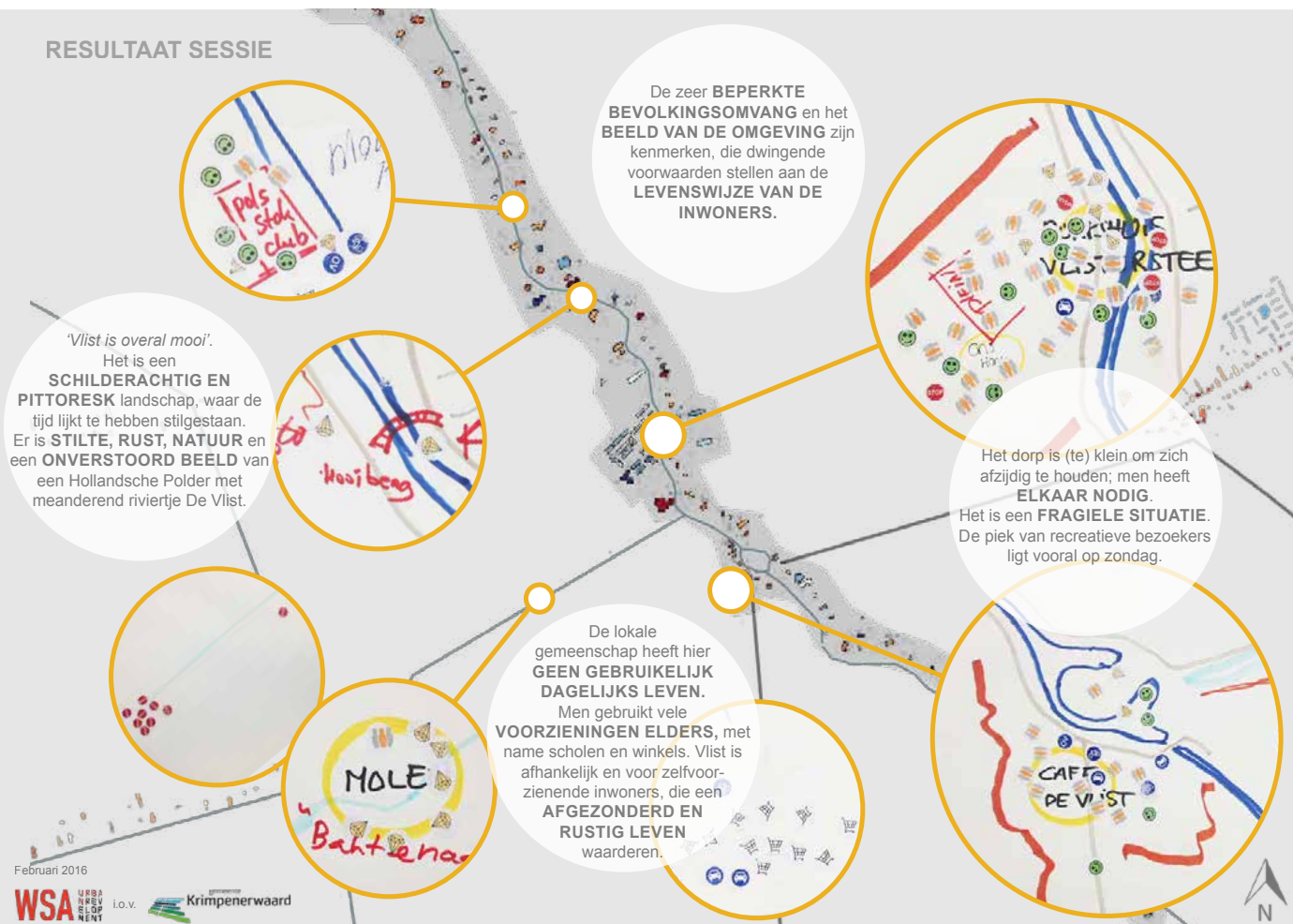
Rustig
Eenvoudig
Inzet op duurzaamheid
Water en polder als bepalende factoren
Historische iconen
Niet geordend, organisch

ZELFREDZAAM

Betrokken
Iedereen kent elkaar
Sterk verenigingsleven
Onderlinge samenwerking
Scholen en winkels elders
Zichzelf kunnen bedruipen
Participatie alle inwoners cruciaal voor
functioneren 'kleine' samenleving

RESULTAAT SESSIE

COLOFON

Koers en Kader Krimpenerwaard
Juni 2017

In opdracht van:
Gemeente Krimpenerwaard

WSA Stedelijke Ontwikkeling bv

Contactpersoon: Ir. Willem Sulsters

Pelgrimsstraat 5b
3029BH Rotterdam

T	+31 (0)10 244 74 14
M	wsa @ wsa.nl
W	www.wsa.nl